

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

6. De coactione & metu, vtrum involuntarium efficiant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

De Coactione & Metu, *utrum Inuoluntarium efficiant?*

1 **V**is, Coactio & inuoluntarium differunt: Vis seu violentia (etiam inanimatis competit) & coactio locum habet in actibus imperatis exteriorum membrorum, quæ voluntatis Imperium suscipere solent. Cum ergo eiusmodi membra ab extrinseco mouentur contra voluntatis inclinationem, tunc homo violentiam patitur, ut videtur in stupro violentè illato puellæ.

N. Motus primò primi sunt inuoluntarii, sed nõ coacti, quia coactio postulat motionem ab extrinseco agente & contra inclinationem voluntatis.

2 **M**etus, iuxta Vlpianum, est instans vel futuri periculi causâ, mentis trepidatio: & metu fieri id dicitur, quod quis mali declinandi causâ facit, alioquin non facturus.

3 **M**etus alius ab intrinseco proficiscitur, ut si nauta pecunias metu naufragii abiiciat ultro, alius ab extrinseca persona directè incutitur; vel iuste, V. C. si magistratus te sub pœna excommunicationis cogat ad matrimoniũ: vel iniuste, v. c. si quis alicui mortem minetur, nisi filiã ducat, & hoc matrimonium nullum.

4 **M**etus ab extrinseco alius est cadens in constantem virum, qui etiam grauis, iustus, probabilis dici solet, alius cadens in inconstantem virum, qui & leuis, vanus & iniustus dici solet.

Nota; Vt Metus factum alioquin illicitum excuset, necesse est, ut sit maioris mali, quã sit illud, quod metus causâ suscipitur. Secundum quam exceptionem, metus etiam mortis non censetur iustus, si ob eam aliquis etiam in minimum peccatum consentiat.

riat. Nam *qualibet mala potius vir fortis tolerare debet, quam in peccatum consentire.*

Metus grauis mali, puta mortis intentatæ sufficit ad infirmandum actum; esto aliquis agendo peccet: vt si matrimonium tali metu ad actus contrahat & consumet. 45.

Assert. I. Vis & coactio propriè dicta, si membris exterioribus inferatur, tollit omne voluntarium, quia quod fit voluntate repugnante, in id voluntas non consentit.

Ass. II. Vis & coactio impropriè dicta & secundū quid, inferens metum alicuius mali, ob quæ actio fit, quæ alioquin non fieret, non tollit voluntatem simpliciter; facit tamen inuoluntarium secundum quid, adeoq; efficit, vt actio sit mixta ex voluntario & inuoluntario. Prob. prima pars. Voluntarium est, quod consultò fit, ab agente cognoscente singula, circa quæ est actio, qui autem metu mortis V. C. latroni pecunias dat, is, consideratis omnibus circūstantiis, consultò eligit, tanquam hic & nunc bonum, pecunias dare. Ergo datio est voluntaria simpliciter loquendo. Postea pars prob. Inuoluntarium est, quod fit cū auersione voluntatis: ab eo autè, quod quis metu agit, alioquin nõ acturus, abhorret voluntas, quatenus illud secundum se spectatur.

Coroll. Quod metu fit, magis voluntarium est, quam inuoluntarium. Est enim voluntarium simpliciter, inuoluntarium conditionatè, iuxta l. si mulier. ff. de eo quod metus causa; Si metu coactus adii hereditatem puto me heredem effici, quia, quamuis si liberum esset, noluisse tamen coactus volui. Quare reg. 4 ff. de regulis iuris. Quod coacta voluntas, tamen voluntas est, ideoq; quod dicitur in regula illa: Velle non creditur, qui

obsequitur obsequio parentis vel Domini, intelligitur ad hoc, ut poena delinquenti minuatur.

- 8 Cōtractus, qui fiunt ob metum ab extrinseco iniuste illatum, ordinariè validi sunt, licet rescindi debeant, probatur ex Instit. de except. princip. Si metu coactus, aut dolo inductus, &c. stipulanti Titio promissisti, q non debueras promittere, palam est, iure civili te obligatum esse, inspecto iuris civilis rigore, ex qua tamen obligatione, non oritur actio efficax, quoad executionem; quia secundū æquitatē elidi potest exceptione iuxta c. 2. De iis, quæ vi metusue causâ fiunt: *Qua metu & vi fiunt, de iure debent in irritū reuocari.* Aliqui tamen sunt cōtractus, ut matrimoniū & sponsalia; qui ob grauē & iniustum metum ipso iure ecclesiastico irriti sunt.

NB. Quod fit causâ metus ab intrinseco, vel sine iniuria, omni iure validum ac firmum est, V. C. metu naufragii votum conceptum.

- 9 Metus gehennæ, si sit causâ finalis obseruationis legū, malus & seruilis est, quia hoc casu homo reatū poenæ timet, super omne malum, cōsequenter suam immunitatē ac proprium cōmodum amat super omne bonū, quod diuinæ charitatī repugnat. At verò bonus est timor gehennæ, si sit causâ tantum impulsivâ & finalis secundaria: talis enim timor prouenit ex habitu spei Theologicæ: quandoquidem eiusdem virtutis est, bonum suum prosequi, & oppositum eius refugere.

C A P. VII.

Vtrum Actus Morales speciem & Essentiam suam accipiant ab obiecto?

- 1 **M**orale per se primo conuenit actibus humanis ex deliberatione rōnis procedētib; secundū analo.